

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การสร้างมวลชนเพื่อสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 ในขั้นตอนการรวบรวมข่าวสาร ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเป็นการวิจัยในเรื่องของการสร้างสมาชิกมวลชนที่ภาค 1 เพื่อให้เป็นผู้ให้ข่าวสาร ซึ่งมีคุณลักษณะตามกระบวนการทศน์ ของงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 ภายใต้ยุทธศาสตร์การป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของกองทัพบก โดยการอธิบายจะอาศัยแนวคิด (Concepts) ซึ่งเป็นเรื่องของการข่าวของกองทัพบกในขั้นตอนการรวบรวมข่าวสาร กระบวนการทศน์ของงานการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 ยุทธศาสตร์การป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของกองทัพบก และแนวคิดทฤษฎีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยอาศัยสาระสำคัญของงานด้านการข่าวของกองทัพบกและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นของการคัดเลือกสมาชิกมวลชนที่ภาค 1 ก่อนพัฒนาเป็นผู้ให้ข่าวสาร การพัฒนาสมาชิกมวลชนที่ภาค 1 เพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสาร และการชำระรักษาสถานภาพการเป็นผู้ให้ข่าวสาร ได้อย่างต่อเนื่องเป็นประเด็นสำคัญในการวิเคราะห์ เพื่อจัดทำเป็นชุดข้อเสนอ (Proposition) ของการวิจัยครั้งนี้ต่อไป

การกำหนดที่มาของแหล่งข้อมูลการศึกษา

การศึกษาในเรื่องการพัฒนามวลชนเพื่อสนับสนุนงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 ในขั้นตอนการรวบรวมข่าวสาร จะกำหนดแหล่งที่มาของข้อมูล 2 แนวทางคือ 1) แนวทางแรก จะเป็นการเก็บข้อมูลจาก หนังสือ เอกสาร บทความต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานการข่าวของกองทัพบก นโยบายด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 ยุทธศาสตร์การป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ของกองทัพบก และการบริหารทรัพยากรมนุษย์ สำหรับส่วนที่ 2) จะเป็นการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 และสมาชิกของมวลชนที่ภาค 1 ในฐานะผู้ให้ข่าวสาร โดยการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์ที่จะเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) จะคำนึงถึงความหลากหลายโดยมีเหตุผลในการเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลัก ในระดับนโยบาย

เลือกนายทหารที่ผ่านการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้อำนวยการ กองข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 มาก่อน และปัจจุบันอยู่ในตำแหน่งที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับนโยบายของกองทัพอากาศที่ 1 โดยเหตุที่ต้องเลือกในระดับนโยบาย เนื่องจากการสร้างมวลชนเพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสาร เป็นแนวทางในการ

นำเอานโยบายของผู้บังคับบัญชาไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นจึงต้องการทราบแนวความคิด ข้อเสนอแนะ หรือข้อห่วงใยในเรื่องดังกล่าวนี้

2. ผู้ให้ข้อมูลหลักในระดับหน่วยศึกษา

เลือกนายทหารระดับผู้อำนวยการกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป และต้องมีประสบการณ์การสอนวิชาการข่าวกรองมากกว่า 5 ปีขึ้นไปเช่นกัน โดยเหตุที่เลือกในระดับหน่วยศึกษาเนื่องจากการสร้างมวลชนเพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสารดังกล่าวนี้ มีการนำเอาหลักการหรือแนวทางที่เป็นแนวสอนของงานในวงรอบข่าวกรองของกองทัพบกนั้นคือการรวบรวมข่าวสารมาปฏิบัติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการทราบว่า ผู้ให้ข้อมูลหลักมีแนวความคิด ข้อเสนอแนะ หรือข้อห่วงใยในเรื่องนี้อย่างไร

3. ผู้ให้ข้อมูลหลักในระดับแผน/งาน

เลือกนายทหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งฝ่ายเสนาธิการ และปฏิบัติงานด้านการข่าวของกองทัพอากาศที่ 1 โดยเหตุที่เลือกเนื่องจากเป็นผู้ที่ประสานการปฏิบัติงานด้านการข่าวกับหน่วยต่างๆ รวมถึงมีโอกาสสัมผัสกับผู้ให้ข่าวสารโดยตรง ดังนั้นจึงต้องการทราบว่าผู้ให้ข้อมูลมีแนวความคิด ข้อเสนอแนะ หรือข้อห่วงใยในเรื่องนี้อย่างไร

4. ผู้ให้ข้อมูลในระดับปฏิบัติ

เลือกเจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติของเหล่าทหารการข่าว เนื่องจากเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการรวบรวมข่าวสารกับแหล่งข่าวโดยตรง

5. ผู้ให้ข้อมูล ในระดับคณะกรรมการมูลนิธิมวลชนทัพอากาศ 1

เลือกผู้ที่มีธุรกิจเป็นของตนเอง โดยเป็นระดับผู้บริหาร และเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมในหลักสูตรการพัฒนาประชาธิปไตยเพื่อความมั่นคงของชาติ กองทัพอากาศที่ 1 และเป็นกรรมการมูลนิธิมวลชนทัพอากาศ 1 โดยทำหน้าที่ติดต่อประสานงานกับกองทัพอากาศที่ 1 มาโดยตลอดมากกว่า 10 ปี โดยเหตุที่เลือกเพราะต้องการทราบความคิด ทรรศนะ คำแนะนำที่สัมพันธ์ต่อการสร้างมวลชนของผู้ให้ข่าวสาร

6. ผู้ให้ข้อมูลในระดับสมาชิกมวลชนทัพอากาศ 1 ในรุ่น 51

เลือกเพราะเป็นกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ดังนั้นจึงต้องการทราบความคิด ทรรศนะ คำแนะนำที่สัมพันธ์ต่อการสร้างมวลชนของผู้ให้ข่าวสาร

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้อาจมีข้อจำกัด ที่ไม่อาจเปิดเผยชื่อผู้ให้ข้อมูลหลักได้ หากไม่ได้รับการยินยอม ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของผู้ให้ข้อมูลหลัก และเป็นจรรยาบรรณของการวิจัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ต้องการ ได้ข้อมูลที่มีความหลากหลายและมีรายละเอียด ดังนั้นการเก็บข้อมูลจะใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เป็นวิธีการหลัก คือ การสัมภาษณ์เจาะลึกจะมุ่งรวบรวมข้อมูลรายละเอียดเจาะลึก เพื่อนำข้อมูลมาอ้างอิง และอธิบายในประเด็นการวิจัยถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ โดยมีแนวคำถาม (Guide Line) ที่สามารถเป็นสิ่งที่เข้าถึงข้อมูลได้อย่างครอบคลุม และผลลัพธ์ที่ได้จะนำไปรวมกับข้อมูลที่เป็นข้อมูลเอกสารและหลักฐานต่าง ๆ ที่ได้รวบรวมไว้แล้วในขั้นต้น ซึ่งก็จะเป็นการตรวจสอบข้อมูลว่ามีความเหมาะสมและน่าเชื่อถือของแหล่งที่มาจากข้อมูลทั้งสองส่วน (Credibility) ได้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประเด็นแรกจะเป็นการศึกษาให้เห็นถึง การสร้างกระบวนการคัดเลือกบุคคลากรจากสมาชิกมวชนทัพบกภาค 1 ก่อนพัฒนาเป็นผู้ให้ข่าวสารนั้น มีการนำหลักการของการคัดเลือกเจ้าหน้าที่รวบรวมข่าวสารของงานด้านการข่าวของกองทัพบก และทฤษฎีการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ในขั้นตอนการคัดเลือกบุคคลากร มาใช้อย่างไร โดยการศึกษาในประเด็นนี้ จะเริ่มตั้งแต่ประเด็นการหมายตัวบุคคล การค้นหาข้อมูลขั้นต้น การชักชวน/ ทาบตาม การคัดเลือกโดยการสัมภาษณ์ และการตรวจสอบภูมิหลังโดยศึกษาเรื่องสำคัญ ๆ คือ คุณสมบัติทั่วไปที่ใช้ในการพิจารณาหมายตัวบุคคล ความมุ่งหมายหลักของการค้นหาข้อมูลขั้นต้น วิธีในการชักชวน/ทาบตามใช้เรื่องอะไรเป็นประเด็นสำคัญในการชักชวน สำหรับการคัดเลือกด้วยการสัมภาษณ์ จะศึกษากระบวนการสัมภาษณ์ว่าใช้เทคนิควิธีอย่างไร จากนั้นจะศึกษาการตรวจสอบภูมิหลัง เพื่อดูเรื่องสำคัญ ๆ ที่ต้องนำมาเป็นข้อพิจารณาในการตรวจสอบ โดยผลลัพธ์ที่ต้องการในข้อนี้ต้องการวิเคราะห์ว่า ในการสร้างกระบวนการคัดเลือกบุคคลากรจากมวชนทัพบกภาค 1 มีการดำเนินการที่สำคัญอย่างไร

2. ประเด็นที่สอง เป็นการศึกษาให้เห็นถึงการสร้างกระบวนการพัฒนาผู้ผ่านการคัดเลือกเพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสาร ตามกระบวนการขั้นต้นของงานด้านการข่าวของกองทัพภาคที่ 1 โดยในประเด็นนี้จะนำผลลัพธ์ที่ได้จากข้อ 1. ซึ่งเป็นขั้นการคัดเลือก มาเป็นประเด็นเริ่มต้นในการวิเคราะห์ โดยจะเริ่มจาก ขั้นการปฐมนิเทศผู้ผ่านการคัดเลือกต้องมีสาระสำคัญอะไรบ้างเพื่อให้ผู้ผ่านการคัดเลือกมีความพร้อม จากนั้นจะศึกษาในขั้นการพัฒนา โดยใช้แนวคิดของการจัดการฝึกอบรมว่าจะอบรมผู้ให้ข่าวสารในเรื่องอะไร เพื่อให้มีคุณสมบัติเฉพาะตามกระบวนการขั้นต้นของงานด้านการข่าว เครื่องมือในการรวบรวมข่าวสารมีอะไรบ้าง และแนวคิดของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ในเรื่องการ การวิเคราะห์ผลหลังการปฏิบัติ (After Action Review) และการประเมินผล เพื่อหาข้อสรุปในการปฏิบัติที่ดีที่สุดในการรวบรวมข่าวสารแต่ละเรื่อง โดยผลลัพธ์ที่

ต้องการในข้อนี้ ต้องการทราบว่าการสร้างกระบวนการพัฒนาผู้ผ่านการคัดเลือกเพื่อเป็นผู้ให้
ข่าวสาร มีการดำเนินการที่สำคัญอย่างไร

3. ประเด็นที่สาม เป็นการศึกษาให้เห็นถึงการสร้างกระบวนการธำรงรักษาสถานภาพ
ของผู้ให้ข่าวสาร เพื่อให้สามารถเป็นผู้ให้ข่าวสาร ได้อย่างต่อเนื่อง โดยในประเด็นนี้จะนำผลลัพธ์ที่
ได้จากข้อที่ 2. ซึ่งเป็นขั้นการพัฒนา มาเป็นประเด็นในการวิเคราะห์ต่อ โดยจะเริ่มจากการศึกษาใน
เรื่องการสร้างขวัญกำลังใจ การสร้างกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง การให้บำเหน็จรางวัลหรือเงิน
ทดแทน การยกย่องให้เกียรติ และการสร้างความปลอดภัยให้กับผู้ให้ข่าวสาร โดยผลลัพธ์ที่ต้องการ
ในข้อนี้คือ ต้องการทราบว่าการสร้างกระบวนการธำรงรักษา มีการดำเนินการที่สำคัญอย่างไร

4. ประเด็นที่สี่ เป็นการศึกษาให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน
ในแต่ละขั้นตอน โดยเริ่มจากการคัดเลือกบุคลากรที่ต้องการ การพัฒนาเพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสารที่มี
คุณลักษณะตามกระบวนการทัศนของงานด้านการข่าว และการธำรงรักษาสถานภาพการเป็นผู้ให้
ข่าวสาร ได้อย่างต่อเนื่อง โดยการศึกษาในข้อนี้จะนำผลลัพธ์ที่ได้จากข้อ 1, 2 และ 3 มาอธิบายถึง
ความสัมพันธ์ของการเป็นผู้ให้ข่าวสารที่มีคุณลักษณะตามกระบวนการทัศนของงานด้านการข่าวของ
กองทัพภาคที่ 1 ว่ามีประเด็นสำคัญที่เชื่อมโยงกันอย่างไรในแต่ละขั้นตอน และมีข้อเสนอแนะหรือ
ข้อห่วงใยที่สำคัญในเรื่องอะไรบ้าง โดยผลลัพธ์ที่ได้ในขั้นนี้จะเป็นการสรุปผล เพื่อจัดทำเป็น
ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบายและแนวทางการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะต่อไป

การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จัดทำระบบข้อมูล ด้วยการสร้างรหัส (Coding) สามารถเรียกดูข้อความและใช้ในการ
สร้างทฤษฎี โดยการสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างรหัส โดยมี 3 ประเภทดังนี้

1.1 ดัชนีเชิงบรรยาย (Code/ Descriptive Index) ได้แก่ คำหรือข้อความที่สร้างขึ้น
เพื่อใช้จัดหมวดหมู่ข้อมูลที่เป็นการบรรยายพรรณนา ดังต่อไปนี้

- 1.1.1 การหมายตัว
- 1.1.2 การค้นหาข้อมูลขั้นต้น
- 1.1.3 การชักชวน
- 1.1.4 มุลเหตุจูงใจ
- 1.1.5 การสัมภาษณ์
- 1.1.6 การตรวจสอบประวัติภูมิหลัง
- 1.1.7 การปฐมนิเทศ
- 1.1.8 การอบรม

1.1.9 เครื่องมือในการรวบรวมข่าวสาร

1.1.10 การฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง

1.1.11 การทบทวนหลังการปฏิบัติ

1.1.12 การประเมินผล

1.1.13 คุณสมบัติทั่วไป

1.1.14 คุณสมบัติเฉพาะ

1.1.15 การสร้างความปลอดภัย

1.1.16 การจ่ายค่าตอบแทน

1.1.17 การพัฒนาสัมพันธภาพอย่างต่อเนื่อง

1.1.18 การยกย่องให้เกียรติ

1.1.19 การให้กำลังใจ

1.2 **ดัชนีเชิงตีความ (Categories/ Interpretive Index)** ได้แก่ คำหรือข้อความที่มีลักษณะซับซ้อนขึ้นไปกว่าดัชนีเชิงบรรยาย มักเป็นรายละเอียดที่เพิ่มขึ้นมาเพื่อพยายามทำความเข้าใจหรือตีความเหตุการณ์ให้ละเอียดกว่าเดิม

1.2.1 การเตรียมการก่อนการคัดเลือก และการคัดเลือก

1.2.2 การพัฒนาผู้ผ่านการคัดเลือก

1.2.3 การปฐมนิเทศผู้ผ่านการคัดเลือก

1.2.4 การฝึกอบรมให้ความรู้เพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสาร

1.2.5 การฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง

1.2.6 การชำระรักษาผู้ให้ข่าวสาร

1.3 **ดัชนีเชิงอธิบาย (Explanatory Index)** ได้แก่ คำหรือข้อความที่แสดงแบบแผนของเหตุการณ์ แสดงความเชื่อมโยงหรือความสัมพันธ์ ตลอดจนคำอธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ

1.3.1 การคัดเลือกสมาชิกมวลชนที่ภาค 1 ก่อนการพัฒนาเป็นผู้ให้ข่าวสาร

1.3.2 การพัฒนามวลชนที่ภาค 1 เพื่อเป็นผู้ให้ข่าวสาร

1.3.3 การชำระรักษาสถานภาพ การเป็นผู้ให้ข่าวสารได้อย่างต่อเนื่อง

2. **เชื่อมโยงรหัสการทำข้อสรุปชั่วคราว (Memoing)** ด้วยการนำความคิดที่ผู้วิจัยประมวลได้จากการทำดัชนีข้อมูล และเชื่อมโยงดัชนีนั้นเข้าด้วยกันแล้วลงมือเขียนเป็นประโยค (Statement) หรือข้อความเชิงแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะของดัชนีหรือข้อมูลที่ศึกษา และความเชื่อมโยงของดัชนีเหล่านี้

3. การทำข้อสรุปชั่วคราว การลดขนาดข้อมูล (Data Reduction) และช่วยกำจัดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้

4. การสร้างบทสรุป (Drawing Conclusion) การนำข้อสรุปย่อยที่ทำไว้มาประมวล หรือ ประติดปะต่อเข้าด้วยกัน เชื่อมโยงรหัส Code ที่สร้างขึ้น เป็น Network นำไปสู่การสร้างทฤษฎี (Selective Coding/ Proposition) ให้เป็นชุดของคำอธิบายที่ได้เรื่องราวและเข้าใจได้ เมื่อเขียนข้อความเหล่านี้ขึ้นแล้ว ข้อความนี้ก็จะเป็นข้อค้นพบและเป็นข้อสรุปของการวิจัย

5. การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) คือ โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลที่ต่างกันออกไป (Methodological Triangulation) การใช้แหล่งข้อมูลที่ต่างกัน (Data Triangulation) เช่น การเปลี่ยนแหล่งข้อมูลที่เป็น บุคคล เวลา หรือสถานที่ ที่ให้ข้อมูล และการใช้ผู้เก็บข้อมูลที่ต่างกัน (Investigator Triangulation) ว่ามีความถูกต้องและน่าเชื่อถือได้เพียงพอหรือไม่ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นเป็นของผู้ตอบเอง ไม่ใช่ความคิดเห็นของคนอื่นและไม่ใช่ความคิดเห็นของผู้ตอบว่าคนทั่วไปคิดอย่างไร

6. ความเชื่อถือได้ในการวิจัย (Credibility) ผู้วิจัยสามารถเข้าถึง และมีความรู้ ในงานด้านการข่าว เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องในฐานะ ปฏิบัติงานในกองข่าว กองทัพอากาศที่ 1 จึงเข้าถึงข้อมูลด้านการข่าว และใช้ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานการข่าวที่ผ่านมา เพื่อสังเกตปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ขณะเดียวกัน ก็เปรียบเทียบข้อมูลกับนักวิจัยท่านอื่น หรืออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

7. ตอบปัญหาของการวิจัย เพื่อนำไปเขียนรายงานการวิจัยและข้อสรุป (Proposition)